

Montessorischool Jan Vermeer

Meldcode huiselijk geweld en
kindermishandeling

Inhoudsopgave

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	3
Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	5
Stap 1: In kaart brengen van signalen	5
Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis	6
Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n)	7
Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling	8
Stap 5: Beslissen: Melden en zelf hulp organiseren	9
Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder	9
Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen	10
II Verantwoordelijkheden van montessorischool Jan Vermeer in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat	11
III Sociale kaart van montessorischool Jan Vermeer	13
IV Definities	15
Bijlagen	18
Vastleggen van stappen in ParnasSys	18
Checklist signalen	20
Signalenlijst	22
Signalenlijst specifieke vormen	24
Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen	26
Bronnen en literatuur	31

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van

Montessorischool Jan Vermeer

Overwegende:

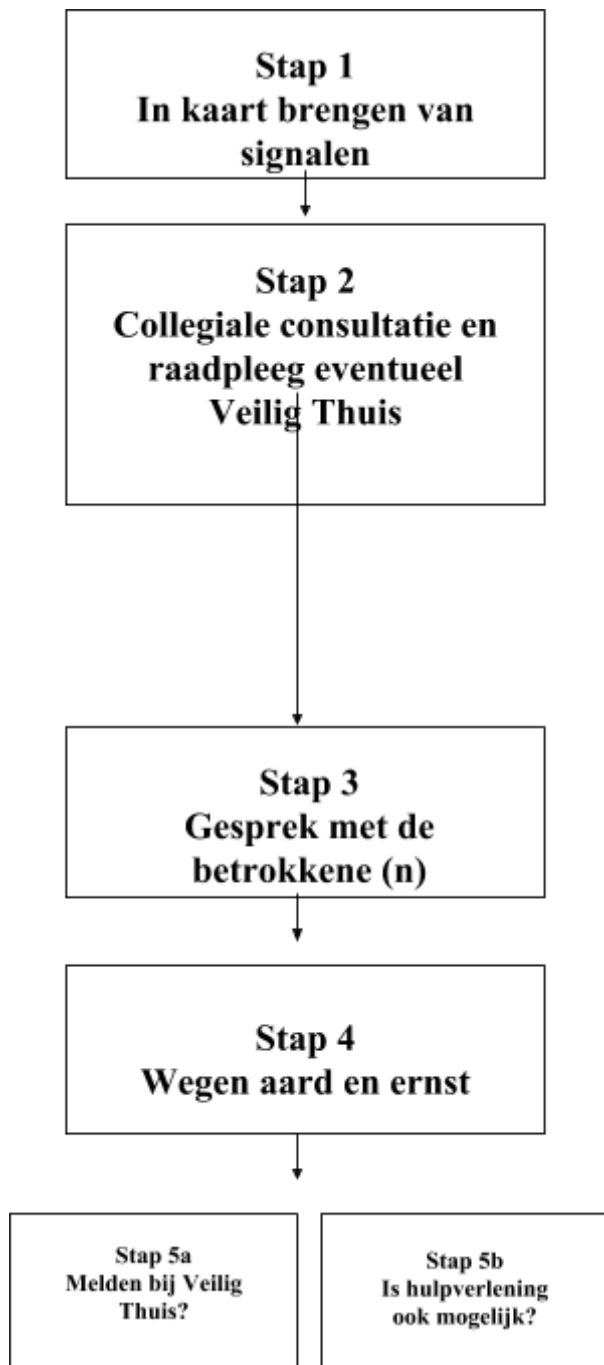
- dat *montessorischool Jan Vermeer* verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij *montessorischool Jan Vermeer* op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat *montessorischool Jan Vermeer* een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen montessorischool Jan Vermeer werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat montessorischool Jan Vermeer in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor *montessorischool Jan Vermeer* werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder *leerling* in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op het primair onderwijs;

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer (lkr)
- Onderzoek naar onderbouwing (lkr, coll.cons, IB)
- Gesprek met ouders: delen van de zorg (lkr + evt. IB)

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

- Consulteer interne en externe collega's tijdens (lkr + IB):
 - groepsbespreking
 - zorgteam
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
 - zorgadviesteam (ZAT)
- Bilateraal overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige, intern begeleider of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar (IB)
- Consulteer ook Veilig Thuis (IB)

Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg. (IB + lkr)
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders (IB + lkr)

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- School vraagt Veilig Thuis hierover een oordeel te geven. (IB)

Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding (IB + lkr)
- Meld bij Veilig Thuis (IB)

Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen

- Bespreek uw zorgen met de ouder (lkr + IB)
- Organiseer hulp voor ouder en leerling door te verwijzen naar Bureau Jeugdzorg (IB)
- Monitor of ouder en leerling hulp krijgen (IB)
- Volg de leerling (lkr + IB)

I. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast in het dossier (Parnassys Meldcode notitie). Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. We gaan daarom uit van de signalen die de leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling maken we gebruik van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling uit de bijbehorende handleiding.

<https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/signalenkm4tot12.pdf>

In deze fase observeert de leerkracht de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor de leerkracht de signalen in kaart kan brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die opvallen, krijgt de leerkracht een beeld waardoor de leerkracht ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kan brengen.

Daarnaast observeert de leerkracht de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. Hij verzamelt alle signalen waardoor duidelijker wordt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen worden schriftelijk vastgelegd. Gespreksverslagen worden door betrokkenen ondertekend. Hierdoor kan de school later bij de inspectie van het onderwijs verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. Dit wordt vastgelegd in het leerlingendossier, welke in een gesloten kast (met slot) en/of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die worden verzameld.

In het leerlingdossier worden de volgende gegevens vastgelegd:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een deskundige (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

Bespreek de signalen met een deskundige collega, intern-begeleider of aandachtsfunctionaris. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis.

Consultatie is mogelijk met de volgende collega's: de intern begeleider/de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, de directie, een collega uit dezelfde klas, de jeugdverpleegkundige of jeugdarts en/of demedewerker team jeugd.. Ook is het mogelijk om de leerling in het zorgadviesteam te bespreken. Tevens kan gebruik worden gemaakt van samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin. In overleg met het CJG kan gekeken worden welke mogelijkheden qua consultatie en opvoedondersteuning er mogelijk is.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het zorgadviesteam en met andere externe deskundigen is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien de school in het contact transparant en integer is, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Ook kan de IB-er advies krijgen van Veilig Thuis of het zorgadviesteam over het in gesprek gaan met de ouder.

Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet de IB-er advies vragen bij . Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat de IB-er nagaat of er advies moet worden gevraagd bij Veilig Thuis.

Voor het bespreken in het zorgadviesteam wordt een gesprek met ouder en/of leerkracht door de intern begeleider gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Meer informatie over het Zorgadviesteam en Veilig Thuis vindt u in de bijbehorende handleiding.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de intern begeleider meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan de intern begeleider zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kan de intern begeleider overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n)

Besprek de signalen met de ouder.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) of eengerelateerd geweld neemt de intern begeleider met spoed contact op met Veilig Thuis.
5. Legt het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

De ouder wordt na overleg met anderen op de hoogte gesteld. Informeer en wissel tijdens deze contacten continue uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die er zijn. Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, wordt dit met de ouder besproken. Ook tussentijds en na afloop worden de resultaten van het handelingsplan besproken.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kan dit traject worden afgesloten. De leerling en de ouder kan binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder worden begeleid.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van een medewerker van school, of die van een ander in het geding is; of
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met de school zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Door het beantwoorden van de 5 vragen wordt een besluit genomen.

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

- a. op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten.
- b. ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.*

**Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.*

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/ leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

- a. NEE → ga verder naar afweging 3.
- b. JA of twijfel → direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

- a. NEE → melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.
- b. JA → ga verder met afweging 4.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

- a. NEE → melden bij Veilig Thuis.
- b. JA → hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

- a. NEE → melden bij Veilig Thuis.
- b. JA → hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.

¹ Hierbij valt te denken aan functionarissen uit de 2e lijns ondersteuning in de school, altijd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (dus geen leerkrachten, wel een zorgcoördinator, een vertrouwenspersoon, een orthopedagoog, een schoolpsycholoog, een intern begeleider, een schoolmaatschappelijk werker,)

Stap 5: Neem 2 beslissingen

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs / de leerplichtambtenaar (dit kan de aandachtfunctionaris zijn) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school/leerplichtambtenaar als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder

Kunt u uw leerling *niet voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of *twijfelt* u er aan of u hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:

- ***meld* uw vermoeden bij Veilig Thuis;**
- ***sluit* bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;**
- ***overleg* bij uw melding met Veilig Thuis wat u *na de melding*, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, *zelf* nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.**

Vooraf wordt de melding met de ouder besproken door de intern begeleider en de leerkracht. De melding kan ook besproken worden met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kan worden afgezien:

- als de veiligheid van de leerling, die van een medewerker, of die van een ander in het geding is; of
- als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met de school zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met het Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien u onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs **voldoende** tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- **organiseer** dan de noodzakelijke hulp;
- **volg** de effecten van deze hulp; en
- **doe** alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Als de school gebruik heeft gemaakt van het zorgadviesteam, kan het zorgadviesteam verdere actie coördineren. Het zorgadviesteam bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De intern begeleider bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het zorgadviesteam. Met de ouder wordt de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder besproken. Er wordt informatie gegeven en afspraken gemaakt over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. De ouder wordt doorverwezen en daarna wordt gevraagd of de ouder is aangekomen bij de hulp.

Indien de school voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, kan dit aangevraagd worden bij het zorgadviesteam.

In de klas worden afspraken gemaakt over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Er wordt een handelingsplan opgesteld en uitgevoerd. De uitkomst van deze bespreking wordt met de ouders gedeeld.

II Verantwoordelijkheden van montessorischool Jan Vermeer in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt *montessorischool Jan Vermeer* er zorg voor dat:

directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling en vertrouwenspersoon(de intern begeleiders) aanstellen;
- deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop montessorischool Jan Vermeer zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop montessorischool Jan Vermeer de verantwoordelijkheid opschaaft indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

intern begeleider en/of direct leidinggevende:

- als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- de sociale kaart in de meldcode invult;
- deelneemt aan het zorgadviesteam;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners in de meldcode (sociale kaart);
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

leerkracht, vakleerkracht en/of remedial teacher:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;

- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft 'Competenties in relatie tot kindermishandeling' opgesteld. Dit document geeft aan welke competenties nodig zijn om adequaat binnen school te kunnen signaleren en handelen. De competenties worden per functie beschreven. Dit bestand kan worden gedownload via het NJI of JSO.

Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing. ¹ Waar wordt gesproken over leerplicht(ambtenaar) moet ook gelezen worden RMC. Dat staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar. Deze jongeren kunnen begeleiding krijgen van een RMC-consulent. ² Een leerplichtambtenaar is in dezen autonoom in zijn beslissing. ³ De kindcheck valt onder stap 1 van de meldcode en is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten. Zie ook www.augeo.nl.

Strafrechtelijke aanpak

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via Veilig Thuis, af te stemmen met de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en/of getuige kunnen het leveren van bewijs in een strafzaak namelijk belemmeren.

Verhouding tot de Verwijsindex

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de medewerker doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar *daarnaast* ook moeten overwegen of een melding zou moeten worden gedaan in de verwijsindex risicojongeren (0-23 jaar). Deze verwijsindex heeft tot doel om medewerkers die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen als zij beiden risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een onbedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van de leerling. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de leerling en zijn gezin. We wijzen er met nadruk op dat de het niet gaat om een keuze tussen een melding in de verwijsindex of de stappen van de meldcode, maar dat beide acties bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn omdat ze elkaar ondersteunen. Meer informatie: www.verwijsindex.nl.

III Sociale kaart van montessorischool Jan Vermeer (2018-2019)

Deze sociale kaart invullen met de organisatiespecifieke samenwerkingspartners. Indien mogelijk ook een contactpersoon invullen.

IB-ers/aandachtsfunctionarissen kindermishandeling: Marieke Hoffhuis(loc. Raam)
Saskia de Groot (loc. Maria Duystlaan)

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112(noodnummer)
0900-8844 (wijkagent)

Organisatie : Gezamenlijke crisisdienst GGZ Delfland, De Jutters en Bureau Jeugdzorg Haaglanden
(bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 070-3450506 (binnen kantooruren)
015-2607607 (buiten kantooruren crisisdienst van GGZ Delfland)
070-3795160 (buiten kantooruren crisisdienst van Bureau Jeugdzorg Haaglanden)

Organisatie : Veilig Thuis

Adres : Neherkade 3054, 2521 VX Den Haag
Telefoonnummer : 070-3469717/ 0900-1231230

Organisatie : Delft Support Jeugd Team

Contactpersoon : Lisette Schols
Adres :
Telefoonnummer : 0900-1202150 / 06 53 12 10 00
E-mailadres : lschols@delft.nl

Organisatie : Bureau Jeugdzorg

Adres : Reinier de Graafweg 7a
2625 AD Delft
Telefoonnummer : 015-2190937 / 070-3795160 (in het weekend en buiten kantooruren)

Organisatie : GGZ

Adres : Reinier de Graafweg 7a, 2625 AD Delft
Postbus 396, 2600 AJ Delft
Telefoonnummer : 015-2607607 (ook voor de crisisdienst buiten kantooruren)
spoed:070-3795160

Organisatie : Stichting Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Contactpersoon : Jeugdarts
Telefoonnummer : 088-0549999
E-mailadres :

Organisatie : MEE

Adres : Hooikade 30, 2627 AB Delft
Telefoonnummer : 015-2131151
E-mailadres : info@meezhn.nl

Organisatie : Politie (ook sociale jeugd- zedenzaken)

Contactpersoon : Anita van Heeswijk en Willem Molenaar (wijkagenten Vrijenban)
Ingrid Beekhuizen en Ton van der Sman (wijkagenten Binnenstad)
jeugdresearcher Willem Verwaal 015-2198235 w.verwaal@haaglanden.politie.nl
Adres : Jacoba van Beierenlaan 1, 2613 HT Delft
Telefoonnummer : 0900-8844

Organisatie : Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld DWO

Telefoonnummer : 0900-0400484

Organisatie : Zorgadviesteam

Contactpersoon : Carolijn van Antwerpen (voorzitter), Ruud Jansen, Kees Spoelstra, Corianne van der Lans
Adres : Buitenhofdreef 8, 2625 XR Delft
Telefoonnummer : 015-2568710
E-mailadres : helpdesk@ppodelflanden.nl

Organisatie : Politie Haaglanden Afdeling zedendelicten

Contactpersoon :-
Adres :Termeculaplein 1, 2272 VM Voorburg
Telefoonnummer : 070-4247676
E-mailadres :

Organisatie :CJG (Centrum Jeugd en Gezin)

Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer : 088-0549900
E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon :
Adres :
Telefoonnummer :
E-mailadres :

IV Definities

Medewerker	De medewerker die binnen de school werkzaam is en die in dit verband aan kinderen onderwijs, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt. Hieronder vallen in ieder geval de leerkracht, de conciërge, intern begeleider, teamleider, invalkracht, zelfstandige zonder personeel (zzp'er), gedragswetenschapper, leidinggevende, vertrouwenspersoon, directie.
Directie	Daar waar directie staat, kan ook gelezen worden (locatie-)directeur of bestuur.
Leidinggevende	De persoon of teamleider binnen de school die leiding geeft aan een of meer medewerkers, de locatiedirecteur en / of clusterdirecteur..
Aandachtsfunctionaris	De medewerker werkzaam binnen de school met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Daar waar aandachtsfunctionaris wordt geschreven kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de intern begeleider of leidinggevende. Op de Delftse Daltonschool is dat de intern begeleider.
Ouders / verzorgers	De volwassenen of volwassene die verantwoordelijk zijn / is voor de zorg en opvoeding van het kind; ouder(s), verzorger(s), voogd. Daar waar ouders geschreven wordt, wordt ook verzorgers of ouder / verzorger bedoeld.
Hij	Waar gesproken wordt over hij, kan zowel hij als zij van toepassing zijn.
VT	Veilig Thuis
BJz	Bureau Jeugdzorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
VIR	Verwijsindex Risicjongeren
SOT	School Ondersteunings Team

V Begrippen

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. afwegingskaders). Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A	In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Als een aandachtsfunctionaris die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

	• Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene. • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken. • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt. • etc.
--	---

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • etc.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlagen

Vastleggen van stappen in ParnasSys

Stap 1: Signalen in kaart brengen: benoem feiten, horen, zien, ruiken.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolg aantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door expert die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een arts, psycholoog, orthopedagoog).

Datum:

Signaal:

Datum:

Signaal:

Datum:

Signaal:

Evt meerdere signalen toevoegen.

Stap 2: Overleg met deskundigen, collegae, ib, directie en raadpleeg zo nodig Veilig Thuis.

Stap 3: Gesprek met ouders verzorgers, bespreken van de Meldcode en 'meldplicht' als professional.

Verslag:

Stap 4: Wegen, 5 vragen vermoeden van geweld of kindermishandeling:

Vraag 1: Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van / dreiging van huiselijk geweld of kindermishandeling?

A: op basis van doorlopen stappen is actie niet nodig: dossier vastleggen en voorlopig sluiten.

B: sterk vermoeden van huiselijk geweld/kindermishandeling, bevoegd gezag van de school is op de hoogte: ga naar afweging 2

Vraag 2: Heb ik een vermoeden van acute onveiligheid en / of structurele onveiligheid?

Nee: ga naar vraag 3

Ja of twijfel: direct melding doen, vraag 3 t/m 5 worden samen met VT doorgenomen.

Vraag 3: Ben ik in staat effectieve passende hulp te bieden?

Nee: melden bij veilig thuis, neemt binnen 5 werkdagen een besluit en terugkoppeling naar de melder.

Ja: ga verder met vraag 4

Vraag 4: Werken direct betrokkenen mee aan de geboden hulp en of georganiseerde hulp?

Nee: melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp in gang zetten, termijnen afspreken, concreet mogelijke afspraken maken en documenteren.

Vraag 5: Leidt deze hulp tot stabiele veiligheid?

Nee: Melden bij Veilig Thuis.

Ja: Hulp vastleggen en monitoren van de veiligheid van betrokkenen.

Stap 5: Beslissen

Beslisvraag 1: Is melden noodzakelijk?

Beslisvraag 2: Is hulp bieden/organiseren ook mogelijk?

Checklist signalen

Naam leerling:

Leeftijd:

School:

Groep:

Materiële omstandigheden:

- ☐ Er zijn problemen betreffende de woning waarin de jeugdige woont.
- ☐ De jeugdige krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
- ☐ Het gezin/de jeugdige heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
- ☐ Het gezin/de jeugdige woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/opgroeien van jeugdigen.
- ☐ Het gezin/de jeugdige heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging:

Het leefgebied "Gezondheid" betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de jeugdige en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de jeugdige.

- ☐ De jeugdige heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
- ☐ Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
- ☐ De jeugdige heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
- ☐ De jeugdige is minderjarig en (aanstaand) ouder.
- ☐ Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de jeugdige en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
- ☐ De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.
- ☐ Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

Opvoeding & gezinsrelaties:

Het leefgebied "Opvoeding & gezinsrelaties" betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de jeugdige opgroeit.

- ☐ Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
- ☐ De jeugdige is slachtoffer van kindermishandeling.
- ☐ De ouders hebben problemen in de opvoeding van de jeugdige en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
- ☐ Er is sprake van een civielrechtelijke kindbeschermingsmaatregel.
- ☐ Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
- ☐ Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek.
- ☐ Een ander gezinslid dan de jeugdige is betrokken bij criminele activiteiten.

Onderwijs & werk:

Het leefgebied “onderwijs & werk” betreft het onderwijs (ook kinderopvang en buitenschoolse opvang) dat de jeugdige volgt en/of het werk dat de jeugdige heeft. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijs- en/of werksituatie van de jeugdige kunnen beïnvloeden.

- ☐ De jeugdige heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties.
- ☐ De jeugdige is van school/kinderopvang gestuurd.
- ☐ De jeugdige wisselt veelvuldig van school.
- ☐ De jeugdige is leerplichtig en gaat niet naar school.
- ☐ De jeugdige is niet meer leerplichtig, maar heeft geen baan/praktijkonderwijs, geen startkwalificatie, geen vrijwilligerswerk en/of participeert onvoldoende in de samenleving.
- ☐ Kenmerken van de dagbesteding (school, kinderopvang, buitenschoolse opvang of werk) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
- ☐ Kenmerken van de opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

Sociale omgeving buiten het gezin en de school:

Het leefgebied “sociale omgeving buiten het gezin en de school” betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de jeugdige buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de jeugdige in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de jeugdige (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

- ☐ Er is sprake van een gebrekkige (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de jeugdige heeft geen hobby's of interesses.
- ☐ De jeugdige en/of de ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
- ☐ De jeugdige en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
- ☐ De relatie tussen de jeugdige en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.
- ☐ De jeugdige en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
- ☐ De jeugdige is slachtoffer van criminaliteit.
- ☐ De jeugdige heeft een strafrechtelijke maatregel.
- ☐ De jeugdige is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Specifieke en andere signalen

Probleembeschrijving:

Waar maakt u zich zorgen over? Wat neemt u concreet waar aan problemen bij de leerling, op school, in gezin of sociaal netwerk? Hoe vaak en in welke situatie(s) doet het probleem zich voor? Hoe lang speelt het probleem al? Omschrijf duidelijk de kern van het probleem dat aangepakt moet worden.

Eerdere of lopende aandacht, onderzoek, hulp of begeleiding:

Wat heeft de school nu of eerder gedaan om het probleem aan te pakken, de situatie te veranderen? Heeft een externe organisatie nu of eerder iets gedaan om de probleemsituatie te veranderen? Indien er een diagnose is gesteld, geef aan welke.

Wat heeft de leerling in uw opties nodig aan ondersteuning, zorg of hulp?

Ziet u vanuit wat goed gaat bij de leerling, school, gezin en/of sociaal netwerk aangrijpingspunten om de probleemsituatie aan te pakken?

Signalenlijst

Deze signalenlijst geeft een overzicht van de leefgebieden waarop mogelijk signalen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling vast te stellen zijn. Het betreft signalen bij de jeugdige, de ouders, tussen ouder en jeugdige en in de sociale omgeving van het gezin die schadelijk/belemmerend zijn en/of bedreigend zijn voor de ontwikkeling van de jeugdige (0 tot 23 jaar).

Uitgangspunt bij het signaleren is altijd de mogelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Zowel signalen die wijzen op risicofactoren (bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige) als beschermende factoren (positieve invloed op de ontwikkeling van de jeugdige) kunnen worden meegenomen.

Belangrijke aspecten bij kind-signalen zijn de volgende:

1. Materiële omstandigheden.

In het leefgebied “Materiële omstandigheden” worden problemen genoemd die betrekking hebben op de woonomstandigheden van de jeugdige, de kwaliteit van de materiële verzorging van de jeugdige, de kwaliteit en veiligheid van de buurt waarin de jeugdige opgroeit en de financiële situatie van de jeugdige/het gezin.

1. Er zijn problemen betreffende de woning waarin de jeugdige woont.
2. De jeugdige krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
3. Het gezin/de jeugdige heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
4. Het gezin/de jeugdige woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/opgroeien van jeugdigen.
5. Het gezin/de jeugdige heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

2. Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging

Het leefgebied “Gezondheid” betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de jeugdige en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de jeugdige.

1. De jeugdige heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
2. Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijk en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
3. De jeugdige heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
4. De jeugdige is minderjarig en (aanstaand) ouder.
5. Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de jeugdige en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
6. De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.
7. Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

3. Opvoeding & gezinsrelaties

Het leefgebied “Opvoeding & gezinsrelaties” betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de jeugdige opgroeit.

1. Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
2. De jeugdige is slachtoffer van kindermishandeling.
3. De ouders hebben problemen in de opvoeding van de jeugdige en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
4. Er is sprake van een civielrechtelijke kinderbeschermingsmaatregel.
5. Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).

6. Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek.
7. Een ander gezinslid dan de jeugdige is betrokken bij criminele activiteiten.

4. Onderwijs & werk

Het leefgebied "Onderwijs & werk" betreft het onderwijs (ook kinderopvang en buitenschoolse opvang) dat de jeugdige volgt en/of het werk dat de jeugdige heeft. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijs- en/of werksituatie van de jeugdige kunnen beïnvloeden.

1. De jeugdige heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties.
2. De jeugdige is van school/kinderopvang gestuurd.
3. De jeugdige wisselt veelvuldig van school.
4. De jeugdige is leerplichtig en gaat niet naar school.
5. De jeugdige is niet meer leerplichtig, maar heeft geen baan/praktijkonderwijs, geen startkwalificatie, geen vrijwilligerswerk en/of participeert onvoldoende in de samenleving.
6. Kenmerken van de dagbesteding (school, kinderopvang, buitenschoolse opvang of werk) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
7. Kenmerken van opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

4. Sociale omgeving buiten het gezin

Het leefgebied "Sociale omgeving buiten het gezin" betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de jeugdige buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de jeugdige in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de jeugdige (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

1. Er is sprake van een (gebrekkige) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de jeugdige heeft geen hobby's of interesses.
2. De jeugdige en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
3. De jeugdige en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
4. De relatie tussen de jeugdige en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.
5. De jeugdige en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
6. De jeugdige is slachtoffer van criminaliteit.
7. De jeugdige heeft een strafrechtelijke maatregel.
8. De jeugdige is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Deze lijst is gebaseerd op de handleiding Melden voor de Verwijsindex (www.meldcriteria.nl).

Signalenlijst specifieke vormen

1. Signalen seksueel misbruik

Lichamelijke signalen:

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten.

Psychosociale signalen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van de leerling (parentificatie).

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel.

2. Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)

- Vertellen over meisjesbesnijdenis in het algemeen
- Aankondigen van besnijdenis.

Directe gevolgen tijdens en na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje.

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfecties
- chronische pijn in de onderbuik
- littekenvorming
- menstruatieklachten.

3. Signalen eengerelateerd geweld

Angst:

- schichtig reageren
- onzekerheid
- verwardheid
- apathisch zijn
- in zichzelf gekeerd zijn
- zich afsluiten van de buitenwereld

Verandering van gedrag:

- plotselinge stressreacties
- schoolverzuim
- westerse kleding inruilen voor traditionele kleding en hele lichaam bedekken
- direct na school naar huis gaan
- stelselmatig opgehaald worden door vader of broer(s)
- vriendschappen verbreken
- verwondingen
- blauwe plekken.

Ontwijkend gedrag:

- ontwijkende antwoorden op directe vragen over bijvoorbeeld verwondingen of sociale controle door familie
- lichamelijke verwaarlozing
- zelfmoordpogingen
- zinspelen op zelfmoord
- fatalistische houding
- verhalen over geweld tegen andere familieleden.

Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen

naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere volwassenen:

- bevrozing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering;
- labiel, nerveus gespannen;
- depressief;
- angstig;
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- agressief;
- hyperactief;
- destructief;
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- vermoeidheid, lusteloosheid;
- niet huilen, niet lachen;
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- schuld- en schaamtegevoelens;
- zelfverwondend gedrag;
- eetproblemen;
- anorexia / boulimia;
- slaapstoornissen;
- bedplassen / broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken;
- krab-, bijt- of brandwonden;
- botbreuken;
- littekens.

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- slechte hygiëne;
- onvoldoende kleding;
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- herhaalde ziekenhuisopnamen;
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- traag herstel door onvoldoende zorg.

Overige medische signalen

- traag herstel door onvoldoende zorg, ondervoeding;
- achterblijven in lengtegroei;
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- ouder troost kind niet bij huilen;
- ouder klaagt overmatig over het kind;
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind.
- ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- apathisch en (schijnbaar) onverschillig;

- onzeker, nerveus en gespannen;
- onderkoeld brengen van eigen emoties;
- negatief zelfbeeld;
- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- afspraken niet nakomen;
- kind opeens van school afhaken;
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- psychiatrische problemen;
- verslaafd.

Gezinskenmerken

- 'multi-probleem' gezin;
- ouder die er alleen voorstaat;
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- isolement;
- vaak verhuizen;
- sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- veel ziekte in het gezin;
- draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën;
- vaginale infecties en afscheiding;
- jeuk bij vagina en/of anus;
- problemen bij het plassen;
- recidiverende urineweginfecties;
- pijn in de bovenbenen;
- pijn bij lopen en/of zitten;
- seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder;

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- niet leeftijdsadequaate seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- opstandigheid;
- angst;
- negatief zelfbeeld;
- passiviteit en teruggetrokkenheid;
- zichzelf beschuldigen;
- verlegenheid;
- problemen in sociaal gedrag en competentie;
- wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS. Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- ouder klaagt overmatig over het kind;
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- ouder toont weinig belangstelling voor het kind;
- onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;.
- symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- de moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- de volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- de moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed

groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen die kunnen duiden op eengerelateerd geweld

- structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;

- verminderde prestaties;
- verzoek om verlengde vakantie;
- te laat terugkeren uit land van herkomst;
- opzien tegen komende vakantie;
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet;
- zelfstandig mogen reizen;
- sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden;
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/ of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit;
- dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.

Bronnen en literatuurlijst

Beweging tegen kindermishandeling | PO-Raad. (z.d.). Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.poraad.nl/beweging-tegen-kindermishandeling>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2017, 5 september). Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/documenten/rapporten/2017/01/09/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). Werken met de meldcode - Kindermishandeling | NJi. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.nji.nl/Werken-met-de-meldcode>

POraad. (2019, 1 januari). Afwegingskader bij meldcode kindermishandeling. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van https://www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling.pdf

Augeo. (z.d.). Afwegingskader: de meldcode is verbeterd. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.augeo.nl/meldcode/afwegingskader/>

Ministerie van Algemene Zaken. (2018, 27 september). Toolkit meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Geraadpleegd op 13 januari 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>